

Please note! This is a self-archived version of the original article.

Huom! Tämä on rinnakkaistallenne.

To cite this Article / Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Tapani, A. (2021) Verta, hikeä ja opintopisteitä – opettaa vai valmentaa tulevaisuuden osaajia? Teaching and Learning Centre (TLC) -blogi.

URL: <https://www.tuni.fi/tlc/verta-hikea-ja-opintopisteita-opettaa-vai-valmentaa-tulevaisuuden-osaajia-2/>

Verta, hikeä ja opintopisteitä – opettaa vai valmentaa tulevaisuuden osaajia?

”Opettaja valmentajana”: voiko opettaja toimia kuin valmentaja; mitä valmentajuus opetusmaailmaan yhdistettynä tarkoittaa? [Kielitoimiston](#) sanakirjassa **valmentaja** määritellään: ”joukkueen, juoksijan valmentajana” ja esimerkkeinä mainitaan jääkiekkovalmentaja ja yritysvalmentaja. [Synonymisanakirja](#) tarjoaa rinnakkaiskäsitteitä, kuten joukkueenjohtaja, avustaja, manageri, kouluttaja, koutsi. Kielitoimisto määrittelee sanaa **opettaja**: ”Varsinkin oppilaitoksessa opetusta antava henkilö, pedagogi, neuvoja, ohjaaja, kouluttaja, perehdyttävä” ja tarjoaa synonyymeiksi ohjaajaa, yksityisopettajaa, tuutoria, yliopistonopettajaa, professoria tai kouluttajaa.

Joissain oppilaitoksissa *opettaja*-termi on korvattu *valmentajalla*. Itselle Tampereen liepeillä kasvaneena ensimmäiset valmentajakuvat tulevat mieleen ”Hakamettän” jäähallista, jossa on oman fanitusuran aikana nähty monenlaista valmentajaa, oman ja vieraan joukkueen leireissä. Osa on korvattu pikaisesti uusilla: *kun et voi vaihtaa koko joukkuetta, vaihdetaan valmentaja* -mentaliteetillä. Toisaalta omalla liikuntauralla on yksi ikimuistoinen valmentaja, joka haluaa vieläkin pitää 1980-luvun nuoriin yhteyttä ja luoda yhteisöllistä seniorivalmentautumishenkeä.

Ajatelmiä valmentavasta opettajuudesta

Valmentajuuden käsite on mielessäni kiekkokaukalon vaihtopenkin takaisista ajatuksista laajentunut. Vieläkään en silti miellä olevani valmentaja, vaan mieluummin ohjauksellinen opettaja. Pohdinnan tueksi sain näkökulmia yhdistetyn päävalmentajan **Petter Kukkosen kuvauksesta** omasta valmentajuudestaan. Opettajan työn ulottuvuuksia tutkiskelimme **Arri Jussilan kanssa** artikkelissamme [Ohjaus on opettajan työtä](#). Aiemmassa artikkelissa olimme todenneet, että [Opettaminen on opettajan työtä](#), kyseenalaistaen, onko kyseessä paluu menneisyyteen, jos näin väitämme.

Mutta miksi pohdiskella asiaa yksin, kun voi hyödyntää tulevaisuuden osaajia? Ammatilliset opettajaopiskelijani olivat sitä mieltä, että nykyopettajalla pitää olla valmentava ja ohjaava rooli; pitää tietää, mitä opiskelijalle kuuluu. Tiedonsiirtorooli ei riitä, vaikka asiantuntijuutta ja uuden tiedon tuomista tarvitaankin. Opettaja on rinnalla kulkeva oppimisen mahdollistaja ja tuki.

Valmentaja opetusmaailmassa, valmentaja urheilumaailmassa

Opettaja valmentajana on pitkän matkan sparraaja, joka ei anna valmiita vastauksia, vaan kannustaa hakemaan vastaukset itse. Valmentajan käsite sopiikin hyvin, jos halutaan mieltää opettajan työn muutos entistä enemmän ohjaavaan ja opiskelijoita tukevaan suuntaan. Opettajaa valmentajana ja urheilumaailman valmentajaa erottaa tavoitetaso: opiskelumaailmassa opiskelijat eivät kilpaile keskenään, kuten huippu-urheilussa. Opiskelijoiden ei tarvitse olla parhaita, vaan riittää, että pärjää omalla tasollaan.

Termikeskusteluun tarvitaan yhteiskunnallista koulutuksen tavoitekeskustelua. Joissakin kulttuureissa kilpailu opiskelupaikoista ja -tuloksista on kovaa; suomalainen malli on inhimillinen, mutta pysytäänkö sillä mukana kansainvälisessä osaamiskilpailussa? Urheiluvalmennuksen tavoitteena on kilpailuissa menestyminen ja valmentajan suhde urheilijoihin on kunnianhimoinen: hyvä ei aina riitä, vaan urheilijasta pitää saada paras irti. Opettaja valmentajana toimii opetussuunnitelman tai tutkintojen perusteiden pohjalta: siellä määritellään tavoitteet ja osaamisen tasot. Urheilijan tavoitteita tarkistetaan kehityksen edetessä ja valmennussuhteet ovat pitkäkestoisia ja intensiivisiä. Valmentavaa otetta noudattaakseni päätän pohdintani kysymyksen: tarvitaanko opintopisteiden saavuttamiseen verta ja hikeä vaiko kannustavaa ja sparraavaa, sopivasti syötteitä antavaa toimintaa?

Annukka Tapani

Yliopettaja, TAMK, Pedagogiset ratkaisut ja kulttuuri

Kiitos avuista, 20TAPELA-ryhmä Heidi Antila, Tiina Hakala, Minna Heikkilä, Liisa Jussila, Päivi Järvinen, Irina Kukkamäki, Emmi Salminen, Pirkko Saloranta, Katja Stevander & Tuomas Tamminen sekä suuret kiitokset opettajuus – valmentajuus -keskusteluista Petter Kukkonen.